

Μάθημα / Τάξη

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' Λ
(ΘΕΡΙΝΑ ΤΜΗΜΑΤΑ)Ημερομηνία
11/02/2024Επιμέλεια Διαγωνίσματος
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ

I. KEIMENA

A. Tandem puella, longa mora standi fessa, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi mea sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmavit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amavit; postea is puellam in matrimonium duxit.

.....

B. Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur. Cuius voluntati nemo obviam ire audebat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instaret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumседisti; licet mortem miniteris, numquam tamen ego hostem iudicabo Marium.

.....

Γ. Quamvis infesto et minaci animo perveneras, cur, cum in conspectu Roma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penates mei sunt, mater coniunx liberique»? Ergo ego nisi peperissem, Roma non oppugnaretur; nisi filium haberem, libera in libera patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futura sum: at contra hos, si pergis, aut immatura mors aut longa servitus manet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα «**Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ... numquam tamen ego hostem iudicabo Marium.**» και «**Quamvis infesto et minaci animo ... aut longa servitus manet.**».

Μονάδες 20

B. Ο Σύλλας, αφού κατέλαβε την πόλη, είχε συγκαλέσει ένοπλος τη Σύγκλητο, για να κηρυχθεί όσο γίνεται γρηγορότερα (ή: όσο το δυνατόν γρηγορότερα) ο Γάιος Μάριος εχθρός. Στη θέλησή του κανένας δεν τολμούσε να εναντιωθεί (να πάει αντίθετα)· μόνος

ο Κόιντος Μούκιος Σκαιόλας ο οιωνοσκόπος, όταν του ζητήθηκε η γνώμη του (ή: ρωτήθηκε) γι' αυτό το θέμα, δεν θέλησε να πει επίσημα τη γνώμη του. Και επιπλέον, όταν ο Σύλλας απειλητικός του ασκούσε πίεση (ή: τον πίεζε), αυτός είπε στον Σύλλα: «Ακόμη και αν μου δείξεις τα αγήματα των στρατιωτών, με τα οποία έχεις περικυκλώσει το Βουλευτήριο· ακόμη και αν με απειλήσεις με θάνατο, ποτέ όμως εγώ δεν θα κρίνω τον Μάριο εχθρό.

Γ. Παρόλο που είχες φτάσει με εχθρική και απειλητική διάθεση, γιατί, όταν είδες τη Ρώμη, δεν σου ήρθε στο μυαλό: «μέσα σε εκείνα τα τείχη υπάρχουν το σπίτι και οι θεοί του σπιτιού μου, η μητέρα, η σύζυγος και τα παιδιά»; Αν λοιπόν εγώ δεν (σε) είχα γεννήσει, η Ρώμη δεν θα πολιορκούνταν· αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη σε ελεύθερη πατρίδα. Εγώ τίποτε πια δεν μπορώ να πάθω και ούτε θα είμαι τόσο δυστυχησμένη για πολύ καιρό· αλλά αντίθετα, αν συνεχίσεις, αυτούς εδώ τους περιμένει ή πρόωρος θάνατος ή μακρόχρονη σκλαβιά.

Β. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου με βάση το περιεχόμενό τους ως σωστές ή λανθασμένες.

1. Ο Κόιντος Οράτιος Φλάκκος δημιούργησε τις *Επωδούς* έχοντας ως πρότυπα τον Αλκαίο, τον Ανακρέοντα και τον Πίνδαρο. **Λανθασμένη**
2. Η γενέθλιος χρονολογία της ρωμαϊκής λογοτεχνίας τοποθετείται περίπου στα μέσα του 2ου π.Χ. αιώνα. **Λανθασμένη**
3. Η *Αινειάδα* του Πόπλιου Βεργίλιου Μάρωνα είναι ένας περίπλοκος και πολυδιάστατος συνδυασμός της *Οδύσσειας* και της *Ιλιάδας* σε πινδαρικές διαστάσεις και γραμμένη σε σατούρνιο στίχο. **Λανθασμένη**
4. Οι Τίβουλλος και Οβίδιος δεν υπήρξαν από τους κορυφαίους ελεγειακούς ποιητές κατά τους Αυγούστειους χρόνους. **Λανθασμένη**
5. Ο Ιούλιος Καίσαρ είναι ο καλλιτέχνης της απομνημονευματικής γραφής σε δύσκολη και δυσνόητη γλώσσα. **Λανθασμένη**
6. Σύμφωνα με την περιγραφική διαίρεση, η ρωμαϊκή λογοτεχνία διακρίνεται στην προκλασική ή αρχαϊκή εποχή, κλασική εποχή, μετακλασική εποχή και Ύστερη Αρχαιότητα. **Σωστή**
7. Ο Αύγουστος και ο Μαικήνας υποστηρίζουν οικονομικά και συσπειρώνουν σε λογοτεχνικούς κύκλους κορυφαία ταλέντα (θεσμός της «πατρωνείας»). **Σωστή**
8. Ο Σαλλούστιος Κρίσπος είναι γνωστός για το έργο του *Η συνωμοσία του Κατιλίνα*. **Σωστή**

9. Ο Οράτιος καθ' υπαγόρευση του Αυγούστου έγραψε το έργο του *Ποιητική Τέχνη*.
Λανθασμένη

10. Κατά την εποχή του Αυγούστου δεν επικρατεί το φαινόμενο της στρατευμένης λογοτεχνίας. **Λανθασμένη**

[Μονάδες: 10 (1X10)]

Γ. Να αντιστοιχίσετε καθεμία λατινική λέξη της στήλης Α' με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β' (δύο λέξεις της στήλης Β' δεν σχετίζονται ετυμολογικά με λέξεις της στήλης Α').

A'	B'
1. standi	ιβ. ινστιτούτο
2. materteram	δ. μητριαρχία
3. armatus	ια. ενάρητος
4. ire	α. ιταμός
5. noluit	ζ. βούληση
6. agmina	β. νηπιαγωγός
7. perveneras	ι. επιβάτης
8. domus	γ. νεόδμητος
9. pati	ε. παθολόγος
10. servitus	θ. κονσέρβα

[Μονάδες: 10 (1X10)]

1-ιβ, 2-δ, 3-ια, 4-α, 5-ζ, 6-β, 7-ι, 8-γ, 9-ε, 10-θ.

Δ1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

puellae: τον ίδιο τύπο στον άλλο αριθμό: **puellis**

libenter: τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό: **libentissime**

sede: τη γενική πληθυντικού αριθμού: **sedum**

ipsa: την αιτιατική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος: **ipsam**

multum: τη γενική πληθυντικού αριθμού του αντίστοιχου επιθέτου στο αρσενικό γένος και στο συγκριτικό βαθμό: **plurium**

urbe: τη γενική πληθυντικού αριθμού: **urbium**

nemo: τον ίδιο τύπο στην αιτιατική: **neminem**

augur: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού: **augures**

agmina: τη δοτική ενικού αριθμού: **agmini**

militum: την κλητική ενικού αριθμού: **miles**

conspectu: τη γενική ενικού αριθμού: **conspectus**

mei: τον ίδιο τύπο στην αφαιρετική: **meis**

liberi(que): τη δοτική πληθυντικού αριθμού: **liberis(que)**

miserrima: την ονομαστική ενικού αριθμού ουδέτερου γένους στο θετικό βαθμό: **miserum**

servitus: τη γενική ενικού αριθμού: **servitutis**

[Μονάδες: 15 (1X15)]

Δ2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους (για τους περιφραστικούς τύπους να λάβετε υπόψη το υποκείμενο):

standi: το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου στην ίδια φωνή: **steteris**

rogavit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή: **rogent**

cederet: τον ίδιο τύπο στον υπερσυντέλικο: **cessisset**

mortua est: το απαρέμφατο μέλλοντα: **morituram esse**

vixit: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή: **vive**

iudicaretur: τη γενική πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους του γερουνδιακού: **iudicandorum**

ire: τον ίδιο τύπο στον παρακείμενο: **isse**

audebat: το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου: **ausus sis**

noluit: το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα: **nolumus**

circumsedisti: το α' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή: **circumsedebo**

perveneras: τον ίδιο τύπο στον παρατατικό: **perveniebas**

fuit: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου: **fuisse**

peperissem: το γ' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα στην ενεργητική φωνή: **pariet**

haberem: το απαρέμφατο μέλλοντα στην άλλη φωνή: **habitum iri**

futura sum: τον ίδιο τύπο στο συντελεσμένο μέλλοντα: **futura fuero**

[Μονάδες: 15 (1X15)]

E1.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:

paulo (A): είναι απρόθετη αφαιρετική οργανική του μέτρου ή της διαφοράς στο post

hostis (B): είναι κατηγορούμενο στο C. Marius (από το ρήμα iudicaretur)

mihi (B): είναι έμμεσο αντικείμενο στο ostendas

in patria (Γ): είναι εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει στάση σε τόπο και προσδιορίζει το essem

mors (Γ): είναι υποκείμενο στο manet

[Μονάδες: 10 (2X5)]

E1.β. «**ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur**», «**cum Sulla minitans ei instaret**»: να αναγνωρίσετε το είδος των παραπάνω δευτερευουσών προτάσεων (μονάδες 2), να αιτιολογήσετε την εισαγωγή (μονάδες 2) και τον τρόπο εκφοράς τους (μονάδες 4) και να προσδιορίσετε τη συντακτική τους λειτουργία (μονάδες 2).

Μονάδες 10

ut C. Marius quam celerrime hostis iudicaretur: δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση

- **Εισάγεται** με τον τελικό σύνδεσμο **ut** (γιατί είναι καταφατική).
- **Εκφέρεται** με έγκλιση υποτακτική, γιατί δηλώνει σκοπό, που είναι μια υποκειμενική κατάσταση: συγκεκριμένα χρόνου παρατατικού (iudicaretur), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (coegerat: υπερσυντέλικος). Παρατηρείται ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, γιατί ο σκοπός είναι ιδωμένος τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του. Η πρόταση αναφέρεται στο παρελθόν.
- **Λειτουργεί** ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο ρήμα εξάρτησης coegerat.

cum Sulla minitans ei instaret: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση

- **Εισάγεται** με τον ιστορικό ή διηγηματικό *cum*, που χρησιμοποιείται για τις διηγήσεις του παρελθόντος.
- **Εκφέρεται** με έγκλιση υποτακτική, γιατί ο ιστορικός *cum* υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια πρόταση και δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους (είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου που υπάρχει στην υποτακτική): συγκεκριμένα χρόνου παρατατικού (*instaret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*dixit*: ιστορικός παρακείμενος) και σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν.
- **Λειτουργεί** ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα εξάρτησης *dixit*.

E2.α. «at contra hos, si pergis, aut immatura mors aut longa servitus manet»: Αφού αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου (μονάδες 2), να τον μετατρέψετε, ώστε να δηλώνει υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν – μέλλον (μονάδες 2). Στη συνέχεια να συμπτύξετε τη δευτερεύουσα υποθετική πρόταση του κειμένου στην αντίστοιχη μετοχή (μονάδες 2).

Μονάδες 6

si pergis: δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική πρόταση

- **Υπόθεση:** **si pergis** (οριστική ενεστώτα)
- **Απόδοση:** **at contra hos aut immatura mors aut longa servitus manet** (οριστική ενεστώτα) → ο υποθετικός λόγος που σχηματίζεται είναι απλός, ανεξάρτητος και ανήκει στο α' είδος: δηλώνει υπόθεση ανοικτή στο παρόν.

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή για το παρόν – μέλλον

- **Υπόθεση:** **si pergas** (υποτακτική ενεστώτα)
- **Απόδοση:** **at contra hos aut immatura mors aut longa servitus maneat** (υποτακτική ενεστώτα)

Σύμπτυξη δευτερεύουσας υποθετικής πρότασης στην αντίστοιχη μετοχή

te pergente

E2.β. interrogatus: να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση εισαγόμενη **i)** με τον ιστορικό – διηγηματικό σύνδεσμο **cum** (μονάδες 2) και **ii)** με τον σύνδεσμο **postquam** (μονάδες 2).

Μονάδες 4

i) cum interrogatus esset

ii) postquam interrogatus est

